

Список використаної літератури

1. Едер Клаус Публічність і демократія. *Європейська інтеграція*. Укладачі М. Яхтенфукс і Беата Колер-Кох. Київ: Видавничий дім «Київсько-могилянська академія», 2007. С. 55-78.
2. Calhoun Craig Imagining Solidarity: Cosmopolitanism, Constitutional Patriotism, and the Public Sphere. *Public Culture*, 2002. Vol. 14. No. 1. P. 147-171. URL: <https://calhoun.faculty.asu.edu/sites/default/files/publications/articles/calhounimaginingssolidarity.pdf> (дата звернення 7.02.2022).
3. Consolidated version of the Treaty on European Union URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012M%2FTXT> (дата звернення 7.02.2022).
4. Müller Jan-Werner A general theory of constitutional patriotism *International Journal of Constitutional Law*, 2008. Volume 6, Issue 1, January. P. 72-95. URL: <https://academic.oup.com/icon/article/6/1/72/669052?login=false> (дата звернення 7.02.2022).

Артеменко С.Б.,

*кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології,
КНЕУ ім. В. Гетьмана,*

Оніщук І.І.,

*студент II курсу Фахового коледжу
інформаційних систем і технологій КНЕУ ім. В. Гетьмана*

СПЕЦИФІКА МОВНОГО ПИТАННЯ У СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ РИТОРИЦІ ЗАКАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ СОЦІОЛОГІЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ)

Актуальність теми. В сучасних умовах російської воєнної агресії на території України актуалізується проблематика зміцнення патріотичного світогляду та національної ідентичності у громадян нашої держави. В цьому контексті мова як чинник національної ідентифікації, ретранслятор

самобутніх культурних цінностей здатна стати засадничою умовою консолідації та взаєморозуміння у суспільстві, потужним інформаційним фактором у боротьбі за незалежність України загалом. Однак історичний поділ України на різні регіони на жаль не сприяли утвердження єдиної мовної культури серед населення, а навпаки розвивали запозичення населенням у побутовому спілкуванні іншомовних слів, русизмів, вживання суржику тощо. Показовим у цьому плані є мовне питання у Закарпатському регіоні, населення якого межує з Угорщиною й традиційно має міцні історичні зв'язки з угорською культурою. Це і зумовлює ставлення мешканців даного регіону до вирішення культурних, етнонаціональних тощо питань в Україні, що впливає на формування сучасного стану соціо-політичного дискурсу країни в цілому. Дана проблематика потребує системного наукового розгляду, що, зокрема, стає можливим на засадах застосування можливостей та переваг методу соціологічного спостереження.

Зауважимо, що авторське розвідувальне дослідження на основі соціологічного спостереження відбулося 10-20 січня 2023 року на території рекреаційного регіону Поляна Закарпатської області, де знаходяться бази санаторно-курортного відпочинку. В якості методологічної бази автори також застосували вторинний аналіз соціологічної інформації та метод наративного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Аналіз сучасної етнічної картини Закарпаття виглядає таким чином: населення Закарпаття нараховує 1 млн. 244,5 тис. чол. (станом на 1 січня 2022 рік) [1]. Поряд з українцями (біля 80 %) на території краю компактно проживають угорці, румуни, росіяни, словаки та безліч інших національностей [2]. При цьому у значній частині прикордонних сіл населення Закарпаття не володіє державною мовою, угорська мова є поширеною як мова спілкування, так і мова викладання у місцевих школах [3, с. 268-269]. Наслідком цього процесу стає соціо-культурна та політична ізоляція мешканців Закарпаття, які не бажають або не

мають можливості вивчати українську мову, що унеможлиблює їх активну участь у суспільно-політичному житті країни.

Зауважимо, що використання авторами методу соціологічного спостереження надало змогу спостерігати такі мовні проблеми у Закарпатському регіоні: у ресторанах, в магазинах, на зупинках, в інших громадських місцях переважна частина громадян розмовляють українською мовою з певним угорським акцентом, що подекуди ускладнює розуміння місцевого діалекту. Також спостерігалася лояльність місцевих жителів до вживання російської мови відпочивальниками; подекуди можна чути російськомовний музичний контент. Також звичним є значне вживання русизмів у повсякденному спілкуванні мешканців Закарпаття. При цьому можна констатувати зменшення кількості туристів, попри відсутність обмежень воєнного стану та комендантської години.

Певною мірою лояльність до ворожої культури і мови агресора, небажання вивчати державну мову, підтримувати українські народні звичаї й традиції зумовлює ставлення частини мешканців Закарпатського регіону до політичних подій сьогодення. На думку деяких експертів, частина громадян України, що проживають у Закарпатті схильні не приймати активну участь у політичному житті країни, не є патріотично налаштованими, не мають активної громадянської позиції. Їх амбітні цілі спрямовані на досягнення можливостей проживання, пошуку роботи в Угорщині або інших країн Європейського союзу [4].

Підкреслимо, що захист прав національних меншин в Україні в рамках підтримки єдиної державної мовної політики, заборона на використання російськомовного культурного продукту в будь-яких формах та сферах суспільного життя в цілому, підтримка функціонування та розвитку української мови як єдиної державної на всіх рівнях сприятиме створенню ефективних соці-культурних засад в інформаційній боротьбі з агресором. Зокрема, формування в державі сприятливих міжетнічних взаємин та врегулювання питання державної мовної політики сприятиме формування

єдиної політичної нації та національної ідеї, здатних інтегрувати сучасне суспільство у нелегкій боротьбі проти російського агресора за цінності свободи, незалежності та демократії.

Список використаної літератури

1. Карпатський об'єктив // Населення Закарпаття зменшилося у 2021 році. URL: <http://life.ko.net.ua/?p=124442> (дата звернення: 10.02. 2022).
2. Етнографічна характеристика населення Закарпаття. URL: <https://go-to.rest/blog/ethnographic-characteristics-transcarpathia/> (дата звернення: 10.02. 2022).
3. Угорсько-українське пограниччя: етнополітичні, мовні та релігійні критерії самоідентифікації населення: монографія / [від. ред. І. Патер; упоряд.: О. Муравський, М. Романюк]; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2020. 348 с.
4. Голуб А. Тонкий місцевий контекст. Як живе Закарпаття на тлі війни і постійних загострень між Україною та Угорщиною // Український тиждень, 20 лютого 2022 року. URL: <https://tyzhden.ua/tonkyj-mistsevyj-kontekst-iak-zhyve-zakarpattia-na-tli-vijny-i-postijnykh-zahostren-mizh-ukrainoiu-ta-uhorshchynoiu/> (дата звернення: 10.02. 2022).

Березовська-Чміль О.Б.,

кандидат політичних наук,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

СУТНІСТНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

В епоху глобальної інформатизації та розвитку цифрових технологій, їх тотального впровадження у всіх сферах життя суспільства, проблема інформаційних війн становить реальну загрозу національній безпеці будь-